

Էս համը Ումուսի թաշ-  
րիւրաթ օտաւը խիւլա-  
ֆաւրնաւն  
Ի. Դ. Ե.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՎԱՏՈՒԹԻՒՆ

Հիւսիսային Կովկասի նահանգները, որոնք...

Պաշտպանությունը, միևնույն ժամանակ...

Իմաստը պարզապես սահմանված չէ...

Պիղ Եվելյան, մեզ քննարկող Գրեյսոն...

Ուսումնական խնդիրները իրենց հետ...

Թահապիթ շուքրաբեկը քննարկում է...

Մեզ քննարկող Գրեյսոնը Կովկասում...

Մեզ քննարկող Գրեյսոնը Կովկասում...

Դուք ինքներդ չեք կարողանում իմանալ...

Երևանի սահմանադրության մասին...

ՍՈՐ ՀԱՎԱՏՈՒՄԷՐ

Վիեննա, 16 յունիս...

Ինկիլիթիստները...

Ինկիլիթները քննարկում են...

Միլիտանտները...

Ֆրանսիա, 11 յունիս...

Պարսկական թագավորությունում...

Իթալիա...

Ինկիլիթները քննարկում են...

Ինքներդ տեղեկություններ չեք...

Իրան...

Դուք ինքներդ չեք կարողանում...

Մեզ քննարկող Գրեյսոնը Կովկասում...

Թահապիթ շուքրաբեկը քննարկում է...

ԱՄԷՐԻԿԱ

Նիու Կոմերս 18 յունիս...

ԹԻԻՃԱՐԻՑԻ

Table with 2 columns: Name/Category and Value/Percentage

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՐԸ

Table with 2 columns: Name/Category and Value/Percentage

ԱԳՃԵԼԵՐԻՆ ԲԻԱԶԱՐԸ 8 ՅՈՒՆԻՍ

Table with 2 columns: Name/Category and Value/Percentage

ՕՍՄԱՆԻ ԹԻԱԹՐՈՍՈՒ

Երևանի սահմանադրության մասին...

ՏԱԼԻԼԻՍԷ

ԹԻՎ 181

հուր օհուհ, Գարեգին Ուրուհի է-  
ֆէնսինին մէնֆաթընա օլարագ ին-  
րա իտիւնէք տիր :

Մէքըրը օհուհ զայն լէ կէօրմէնէ  
շահան պիր օհուհ օլտուղունտան, ու-  
մարըզ, քի էհալիմիզ կէրէք, Գարե-  
գին էֆէնսինին լէնչիլիզ իթմէք վէ կէ-  
րէք մէքըրը մէհուր օհուհու կէօր-  
մէք իշին, օլ կիճէ թէպթրօնա կիտէ-  
ճէքէր վէ վիրիւնէք օհուհտան զի-  
հատէսիլէ խօշնուտ օլաճաղար տըր :

ԻԼԱՆ

1873 յունվար երկիրմիսինտէ Զար-  
խանէյի ամիրէտէ օն եհտիննի տէֆա  
բիեանդօնը չէքիլէնէք օլան թիմուր  
եօլու պիլէթլէրինին հիսսէյի իքրա-  
միլէթլի (բըրմէս) պէշ զա էմին-  
նէթլի շարթլար իլէ իստամպօլ ճի-  
վարընտա քէօրիւ գարըքը Ենիճա-  
մի գարուսու Նօ. 75 մաղաղամըտա  
սաթըլը քիէզա թիմուր եօլուն էսկի  
վէ եհնի սէհիմիլէրի վէ սալիթ մէնֆա-  
աթըլ վէ գուրալը, ֆալիլի վէ ֆա-  
լիլիլիլ շօք նէվի պիլէթլէր տալիս սա-  
թըլը, վէ հէր ճինս պիլէթլէր վէ  
գուրօնլար սաթան պուլունուր իսէ,  
ուֆազ պիր սըօնթօ իլէ սաթըն ալը-  
նըր :

Տէվլէթի ալիլէ վէ էֆրէննի պի-  
լէթլէր հազընա մալիս մաթ ալմագ  
իսթէնէն գէվաթըն վէ եհտիլէրինտէ  
պիլէթլէրի պուլունուզ էսկի վէ եհնի  
չէքիլիլ օլան գուրալարըն մուսթէ-  
նէ իթմէք իսթէյն գէվաթըն մաղա-  
ղամըզա թէշլիլի պուլունուրմիլէրի :

Ղուկաս Գ. Երկանեան

(ՆԻՎԻՍԷ)

Միլթիթէֆիգայի Ամէրիգատա  
Պագլօ շէհրինտէն Բէնսէրգ շէհրինէ  
կիթմէքտէ օլան վէ տէրուինտէ քիւ-  
լիլիլիլ իւլիս պուլունուհ թիմուր եօլ  
գաթարը էսնայի ըսհտէ 33-40 աեադ  
եհլաքիլիլիլտէ պիր քէօրիւ իւլի-  
լիլիլտէն սիւրաթլէ կէշէր իքէն, նալէ-  
հան եօլտան չըքըզ քէօրիւտէն աշա-  
ղը վալիլար տալիս պէրապէր օլտու-  
ղու հալտէ եուվարլամըշ, վէ եուվար-  
լանտըշը էսնալտէ լոզ օմիլիլիլտէն ա-  
թէշ գուհուր իտիլ վալիլարա սիւրա-  
եթլ իթմէլիլ, եօլալարտան պաղը-  
լարը ետնըզ վէֆաթ իթտիլլէրի կիպի-  
պիր թաղըմը աթիլ արապալարըն ա-  
շաղը տօղրու տէվլիլիլ պիրպիլլէրինէ  
շարաղըզլարընտան թէլէֆ օլմուշ, վէ  
պաղըզալան պիր գաշ քիլիլիլ տալիս  
քիլիլիլ աեաղը վէ քիլիլիլ գուր գը-  
րըլարագ, հասըլը պիր զարար իսապէթ  
իթմէնէրէք գուրթուլան գալմամըշ  
ալըր :

Զիքը օլունան քէօրիւնիլին ալ-  
թընտան կէշէն ըրմաղըն տալիլ գըշ  
մէվիլիլ օլմագ հասէպիլլէ շիտտէթլի  
ճէրէեան իթմէսինտէն վալիլար աշա-  
ղը տիւշէր տիւշմէզ պիր գաշ աեադ  
մահէլլէրի գուրմա կէօմիլիլ օլմագ-  
լէ, իրթէսի կիւնիլ տիւշարը չըքարը-  
լարագ երկիրմիսին միլթիթէմօլը ա-  
տամ ետնմըշ օլտուղլարը հալտէ, օ-  
թուլը քիլիլիլ տալիս պաղը աղա-  
լարը գըրըլմըշ օլարագ գարաեա չը-  
գարըլմըշ տըր. պուլունըն իշինտէ  
պիրպիլլէրինտէ մուսթէթլիլ ճան իւ-  
միսիլլէ էհտիլիլիլն սաղըշմըշ, վէ  
պուլունըն էքթիլիլիլն գաֆալարը-  
նըն թաղարը ըտրալ ըտրալ օլարագ  
վէֆաթ իթմիլ օլտուղլարը կէօրիւ-  
տիւլիլ Նիւ-Նօրդ շէրըլը զաղէթա-  
սընտա օգուլմուշ տուր :

Ընդօտրա վալիլիլի, Պօնա վալիլի  
սապըգ Մուսթաֆա փաշա հազըթ-  
լէրինէ :

Պօնա վալիլիլի վալիլիլի, Ասիմ  
փաշա հազըթլէրինէ իպգաէն :

Շուրալի տէվլէթ աղալըշ Մուրիէ  
վալիլի սապըգ Սիւպհի փաշա հազ-  
ըթլէրինէ :

Սուրիէ վալիլիլի վալիլիլի, Գօնեա  
վալիլի սապըգ Հալաթ փաշա հազ-  
ըթլէրինէ :

Գօնեա վալիլիլի վալիլիլի, Ասանա  
վալիլի սապըգ Թաղէթտիլ փաշա  
հազըթլէրինէ :

Գաթթուսի վալիլիլի վալիլիլի,  
Պօնա վալիլիլի էսպագ Ասիմ փաշա  
հազըթլէրինէ :

Զապլիլիլ մէքթուպուլուղու,  
Երիթպէյի սալիլիլ իլէ Ալթըն վալի-  
լիլիլ մէքթուպի օտաղը միւմէլիլի  
սապըգ Թէվիլիլ պէյ թէվիլիլ պուլ-  
ունուշ տուր :

Գաթթայի հազըթլիլ շէհրինարի  
Պալան Սէրգիլ պէյ հազըթլէրինէ,  
Ալմանեա իմրէրաթօրու հազըթլէրի  
թարաֆընտան Բուսիա թաճը նըշա-  
նընն իքիննիլ Երիթպէյի իթա օլուն-  
տուղու մա մէմուլիլիլ իշիտիլմիլ տիր :

Նսսըլ քի պիլիլիլ իտիլ, իսա-  
կիւտար-իլմիլ տէմիլ եօլ շիւպէսի,  
ճուլա կիւնիլ Բէսմէն գիւշտ օլուն-  
ուպ, Բէնտիլէ գաթար կիտիլ օրա-  
տա տուրան գաթարար, կէվլէրէ գա-  
տար կիթմէքտէ տիրէր :

Բուլ զաղէթալարընտա օգու-  
տուղունտ նէգարէն, Բըրէղըն վէ  
Պօնա մէտրօպօլիտլէրի, լէտմէթլէ-  
րինի ֆէնտա գուլլաւարըլարընտան,  
անլէրին եհրինէ տիլլէրլէրի նապ իթ-  
մէլէրի, իսարիլիլ նաղըլը ըտալ հազ-  
ըթլէրի թարաֆընտան պա թէղըրէ  
Բուլ ըտարիլիլ հազըթլէրինէ իթթար  
օլունուշ տուր :

Բաթրիլ հազըթլէրինին, մէքըրը  
թէղըրէրէն նէ ճէվապ վիրմիլ օլտու-  
ղու հէնուլ մալիլա մէյիլ տիր :

Կէշէն ճուլա կիւնիլ, էքսէր  
վիլիլիլիլ ֆիլիլա հազըթլէրինէ հազըր  
օլտուղլարը հալտէ, տէվլէթլանէյի  
հազըթլիլ սաթարագալտէ, պաղը մա-  
տէլէրին միւլաքէրէսի զալմընտա մէշ-  
վէրէթ իտիլիլիլ իշիտիլմիլ տիր :

Թաշալարտա թէսիս վէ թէշ-  
քիլ օլունան պէլէտիլիլ տալիլիլիլիլին  
հասըլաթը շուլուն պուլուն գիմմէթի-  
նէ կէշիլիլիլիլ տէ վէ միւսաթիլիլիլ  
մահէլլէրէ իսար իտիլիլ, շիւրիւ-  
տիլլէքտէ օլտուղու թահգըգ օլուն-  
տուղունտան, պէօլլէ իտիլիլ նիղալ  
ու գալիլիլ սարֆ վէ իսթիլմալ օլուն-  
ան աղէլէրին իստուստունտա տալիլ  
քեաֆէյի վալիլիլիլ իմրաթլիլիլ սամի  
իրալ գըլընմըշ ալը :

Տէրապատէթտէ մուքիմ Սուլէ-  
թէ թէնէրալ պանգաղը, պու տէֆա,  
Մըսըրալ պիր շիւպէ քիւշալա իտէնէ-  
կիւնտէն, պուլա մալիլալ հիսսէլէրին  
եաղընտա ըտաղտա չըքարըլաճաղը  
իշիտիլմիլ տիր :

Սուրիա վալիլիլի վալիլիլ Սուպ-  
հի ըտալ հազըթլէրինին, Գուրիէ տ'Օ  
րիան զաղէթալը ալէյիլիլ տալիլ  
ալմըշ օլտուղու, մէքըրը զաղէթալա  
օլունուշ տուր :

Պէյրուլթտան ալընան իսպէր-  
լէրէ նէգարէն, Պէյրուլթա Ամէրիգա  
տօնանմաթընտան օն ալթը թօրու հա-

միլ պիր վաթօր կէլէրէք, օրատան տա-  
լիլ Սթիւանա կիթմիլ տիր, վէ իթալ-  
եանլարտան տէօրթ քիլիլ, հալիլան սա-  
թըն ալմագ իշին շօրան թարաֆընա  
կիթմէքտէ իքէն, եօլտա էօնլէրինէ  
լըրըլար չըքարագ, քեաֆէյի  
մալլէրինի ալա ու զապ իլլէմիլլէր  
տիր :

Թըրապուլ արապալարը, կէշէն  
հաթթալտան պէրու, Թօրգաթուեա  
տալիլ իշիլմէնէ պաշալմըշ օլունալ, պի-  
րիննի մէվլէր իշին 2 վէ իքիննի մէվ-  
լէ իշին տալիլ ալթմըշ ըտարալ ալըն-  
մաղտա տըր :

Բէննէլէպի հիւնիլ վիրուտ իթ-  
միլ օլան Թըրիէսթէ վաթօրուլալ Տէր-  
սապատէթ ինիլիլթէրա սէֆաթլէրինին  
պիրիննի սըրը քեաթիլիլ Մ. Լօգօգ  
իլէ Սիւէլիլ գաշալը գուլմաթնաթըն  
րէյիլ Մ. Ֆէրտիլան ալ լէսէքս Տէր-  
սապատէթ միւլապէլլէր իթ միլլէր տիր :

Տէրապատէթտէ ինքիլ սանաթ  
իտէն Եուլան թէպալարընտան թէղ-  
քէրէ ըտարալ նամը իլէ վիլիլ ալըն-  
մալալ վէ լիմանտա պուլունան Եու-  
նան սէֆիլիլիլիլ, Ֆրանսըլ սէֆիլիլ-  
լէրի կիպի մուսմէլլէ օլունուպ, սէֆա-  
հիլիլ մէքըլլէրէ ըսմիլին իսպիլիլ  
լաֆիլիլթէթտիլիլիլ հազըլտա Եու-  
նան էլիլիլիլ վաթը օլան իլթիլալ  
իւլէրինէ, Պապը ալիլիլ քէյիլիլիլիլ  
օլ վէնէլէ գաթարալալալալ օլտու-  
ղունու լա թիւրթիլ եաղմըշ ալը :

Ինիլիլթէրա էլիլիլ սըր Հէնրի  
Էլիլթ ճէնապլէրիլ իլէ սէֆաթլէր թէր-  
ճէման Մ. Բիլլան, Զաթը հազըթլիլ  
սապատէթ Բէննէլիլ, քէսպիլ աֆիլիլթ  
պուլլալմիլ օլտուղլարը միւսաթիլիլ  
իլէ պիր վիլիլիլ վիրմիլլէր, վէ օրա-  
տան տալիլ Ֆէնէրէ ալիլիլ իտիլ,  
Բուլ ըտարիլիլ Անթիլմա էֆէնտիլիլ  
կէօրմիլլէր տիր :

Մէմալիլիլ մահրուսէյի Շահանէ-  
տէ սանաթլարը թէշլիլիլ իլլէմէք իշին  
եաղընտա, Գըրէթիլ լիւտիլաթիլիլիլ  
մընտա պիր պանգալ քիւշալա իտիլիլ  
կի իշիլիլիլ տիր :

Մէքըրը պանգալին, 2 միլլէն իրա  
սէրմաեթիլ օլունալ, միւլէսալիլիլ իսէյ  
լըրիլաթալ էֆէնտիլ Զօկրաֆիս, Մ.  
Թօրթ Զարիլիլ, Արիսթիլիլ պէյ Պալ-  
թաճը, վէ Մ. Գարաթանս Իմիլ :

Բուլալալալ ալընան թէլլէլի-  
լաֆիլիլալ պէնանալ նէգարէն, էվլէ-  
լիլիլ ըտար իրթիլիլ կիւնիլ Բուլալալ-  
ալ Բուլ թիլիլիլիլ էֆէնտիլ գալիլա  
վուգու պուլունալ, իքի թարաֆտան  
պիր չօգ աթալ եաղալմըշ, վէ Նի-  
հայէթ զապթիլիլիլ միւսաթիլիլ իտիլ,  
աթալիլիլ հալիլ իտիլ իլլէմիլլէր տիր :

Շէհրիլ էմանէթիլ թարաֆընտան  
պաղը պօրըլարըն թէլէտիլիլիլ զըմըն-  
տա երիլալ 6 ֆայիլ իլէ, պանքէր-  
լէրտէն 150 պին իրա իսթիլիլ օլուն-  
տուղու լէվլմըշ Հէրըլտա օգուլմուշ  
տուր :

Տանիլիլ Բարա գուլմաթնալ վա-  
թօրալընտան լաղօնիլ նամ վաթօրըն  
կէլիլալ թարաֆալընտա զարաեա  
տիւշմիլ օլտուղու մահէլլիլ հալալալ  
սինտէն տիր :

Կէշէն հաթթալ պիր կիճէ, սուրէ-  
թիլ զահրէլէրինտէն Բուլ վէ եալալ  
Մալթը կէմիլիլիլ զանն օլունան իւլ  
նէֆէր քիլիլիլ, Գալաթալալ Բիլիլ  
գաթուսու եաղըլարընտա, Բալալիլ  
նամ ինիլիլ վաթօրունու պալ մաթի-  
նիլիլ իւլլէրինէ հիւնուլ պիլլէ, սա-  
աթ, ըալթօ վէ պօթիլիլիլիլ ալըպ  
ֆիլիլ իլլէմիլլէր, վէ պուլարը ալա-

պիլմէք իշին, մէրգուլալ օլ տէրէնէ  
տէօրմիլլէր քիլ, զալալ իսաթալալա-  
նէնէ կիթմէնէ մէգալ օլմուշ տուր :

Սըհէլէթիլիլ միւսաթալալալ պու-  
լունալալընտ սէպէպիլ իլէ իսթիլիլ  
իթմիլ օլան ճէպէլիլ լիպնան վալիլիլ  
Ֆրանսօ ըտալ հաղըթլէրիլ, եաղըն-  
տա Տէրապատէթ կէլլէնէք տիր :

Իթալիլալալ վաթը օլան սու ճօշ-  
կուլուղլարընտան զարալալալ օլան-  
ալըն մէնֆաթընա օլարագ, պիր ի-  
քի տէֆա տըր Պէյրուլունու Ալհամպ-  
րա նամ թէաթրօսունտա օհուլար  
վիրիլմէքտէ տիր :

Բուլալ սէֆիլիլ թէնէրալ ինեա-  
թիլ վէնապլէրիլ, պէրապլէրինտէ սէ-  
ֆաթլէթիլիլիլ պիրիննի սըրը քեա-  
թիլիլ պուլունալալալ հալտէ, իւլալ  
ճուլա կիւնիլ, սապըգ Գուլալ չէրիլ  
քաթիլիլ Սիւրիլ էֆէնտիլիլ վիլիլիլ  
վիրմիլ տիր :

Էվլէլիլիլ կիւնիլ տալիլ, Ալման-  
եա սէֆաթլէթիլիլիլ պիրիննի սըրը  
քեաթիլիլ Մ. Թէսթա, Ալմանեա սէ-  
ֆիլիլ Մ. Գէօտըլ ճէնապլէրիլ թարա-  
ֆընտան, էֆէնտիլ միւսաթիլիլ վի-  
լիլալ վիրմիլ տիր :

Գըպըլալալ լէվլմըշ Հէրըլտա  
եաղըլալընտ կէօրէ, ինիլիլ թէպա-  
ալընտան պիր սարաֆըն տիւլքեալը-  
նա լըրըլալ կիրիլ, մէրգուլալ էօլ-  
ալալալալ վէ աղէլէրինի ալըպ  
կիթմիլլէր տիր :

Ալաֆրանկա քեանուլիլ էվլէլ 21  
ինտէն 31 ինէ գաթար Սիւէլիլ գաշա-  
լընտան, էլլիլ իւլ պին սէքսէն թօնէ-  
լալալ երիլ երիլլէնմիլ օլարագ 32  
գըլթա սէֆիլիլ կէշիլ, վէ օն կիւն ի-  
շինտէ օլան հասըլալ 588,000 ֆրանգա  
պալիլ օլմուշ տուր : Մէքըրը ալ գաթ-  
ֆընտա գալալալալ կէշէն սէֆիլիլիլ  
իսէ, 94 գըլթա օլունալ պուլունըն ըիւ-  
սուլալ միրուրիլիլիլ 1,710,000 ֆրան-  
գա, վէ պուլալ տալիլ սէնէիլ սապըգա  
քեալալալ էվլէլիլ Նիսպէթլէ 716,832  
ֆրանգա զիւտտէնէ պալիլ օլմուշ տուր :

355 գըլթա սէֆիլիլ տալիլ պուլ քէր-  
լէ գալալալալ կէշէնէք իմիլ :

Իգմիլտէն Գուրիէ տ'Օրիան զա-  
ղէթալալալ շու վէնէ իլէ եաղըլմըշ  
տըր :

Կէշէն ճուլա իրթիլիլ կիւնիլ, սա-  
աթ օն ըտալալիլիլ, էլիլիլ քիլի-  
սէսինէ պիր ճէնապլէ կէօթիլիլիլալ,  
քաթալալ, էօլիլ եալալալ օլունալալ-  
տա իտիլիլ Բիլիլիլիլ հալիլիլիլ  
վաթը օլան կէշիլ գալալիլիլալ մէ-  
գալըգ գաղըլմըշ իտիլ, իւլ պուլ մէ-  
գալըլըն եանընտա, տիւշարը չըքարը-  
լան թօրաղըն իւլլէրինտէ պիր գալ  
ինսան քէմիլիլ իլէ պիր տէ գաֆա  
պուլունալալալ իտիլ Օլարա օրատան  
կէշէն կէնէ պիր Եհուտիլիլ մէքըրը  
ինսան գաֆաթըն ալըպ ըուլալալըն  
էթէյի արգալընտա սաղալալը պիր  
ֆիրար իլլէտիլիլ, մէքալըլըն էօ-  
նիլիլ տուրան օն իքի եաղընտա պիր  
չօնուգ կէօրիլալ, օրթալըլ վէլլէլէ-  
նէ վիրիլ, վէ անիլիլ Եհուտիլիլ ար-  
գալընտան պիր թաղըմ Բուլ վէ էր-  
մէնիլլէր գօլունալ, մէրգուլալ եաղա-  
լարալ վէ մէրհալթիլիլ տէօյէր-  
լէր, վաղալալ կէօլիլիլ իլէ կէօրմիլ  
պիր զաթըն գալիլիլ պէնտէնիլ պիլ-  
տիլիլիլ նէգարէն, զէվալլէր Եհու-  
տիլիլ երիլիլ կէօլիլ տաեաղալալ օլ  
տէրէնէնէ պէլլիլիլ օլմուշ իտիլ քի  
ինսան օլտուղու ֆարգ օլունալալ ի-  
տիլ :

Պու արա գալալիլիլ միւսաթիլիլ իթ-  
տիլիլ, սէօլլէնտիլիլ նէգարէն, զապ-

Թիեթեյեր տէ մէրգուսու տէօյմիւշէր տիր, հէր նէ գատար տէօյմէք ատէթ-լէրինտէն իսէ տէ, տէօյմիւշ օլտուգ-լարէնա ինանամամ:

Նիհանէթ, օլ ինան գափասը պէ-րապէր օլարագ Նէհուտիլի հիւքիւ-մէթ գոնդընա կէօթիւրիւպ տէմիւրէ վուրտուլար վէ նիշին պու պաշը ալըպ կէօթիւրտիւն տէյի սիւալ խիլտիլին-տէ, գըզ քարէնտաշըմ իշին իլաճ եաբ-մագ իշին ալտըմ ճէվապընը վիւրմիշ տիր: Մէրգուսու եագընտա մուհաքէ-մէնէ չէթիլէնէք տիր:

## ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԻԽՉԻՆՏԻԻ ՆԱԲՕԼԷՕՆ

Մանգուսին 2077 ինճի, Նիսիսինտէն պագընէ

Իմբէրաթօր, Բրուսիանըն Սատօլա մուհարէպէսինտէն սօնրա գուվվէթի արթմըշ օլտուղունա պինտէն, տէվլէ-թի միւշարիլէյհա իլէ ուզլաշըպ, ա-նըն մուվաֆաթաթընէ Լիւքսէնպուրկ վէ Պէթիգաեթ Գրանսաեա իլհագ իթ-մէք, վէ իլէրուտէ տախի իլէն նէհրի սէվահիլին բէնչէսինէ կէշիւրմէք սէվ-տասընա տիւշիւպ, կիլիւիճէ Պէրլին գապինէթօսըլլա, վէ խուսուսիլլէ Պիզ-մարգ իլէ ագտը մուհալէրէ իտէրէք, հաթթա պիր աշտնամէ օուրէթի գա-լէմէ ալտըրմըշ տըր քի, մէզքիւր աշտ-նամէնին օլ վագըթ Գրանսա սէֆիլի Պէնէտէթթի թարաֆընտա՛ն մը, եօգ-սա Պիզմարգ թարաֆընտան մը թան-գիւմ իտիլիպ իտիլմէտիկի մէսէլէսի հագգընտա մուսախէրէն խալի միւ-պահասաթը մուհիւպ օլմուշ տուր:

Խարիճէն իշ պու ըրրալարտա օլ-տուղու հալտէ, տախիլէն էֆեթարը ումուսինէ կիւնտէն կիւնէ քէսպի գուվ-վէթ իտէրէք, հիւքիւմէթ իմբէրա-թօրիւնէնին ահվալ ու հարաքեաթընա մուսախիլէթ ալէսամէթիլէրի կէօթիւրիւ կիւնէ մէպնի, իմբէրաթօրէ հալիլ իօշ-նուտ իթմէք իշին արա սըրա վիւքէ-լաաընը թէպտիլ իթմիշ իսէ տէ, մէճ-լիսի գալանինտէ, ագալըգալար աշըգ-գալտըգաա էհալի հիւքիւմէթ թա-րաֆաթարընը ինթիլապ իթմէքիւպ, պիլ աքս իմբէրաթօրա մուսախիլ օ-լան ատամալարը ինթիլապ իթմիշ օլ-տուղլարընտան, մէճիլսի գալանինտէ վիւքէլա, հիւքիւմէթ իմբէրաթօրիւն-յէ մուսախիլ թագընը թէճալուգա-թընտան մուհաֆաթաեա չալըշտը իսէ տէ, Նիհանէթ հիւքիւմէթ իմբէրա-թօրիւնէնին աաըլ սէպէպի զէվալը օ-լան րօշֆօր նամղազէթաճը Լաֆէն (ֆէ-նէր) նամընտա հէր հաֆթա պիր րի-սալէ նէշը իթմէքէ պաշլամըշ, վէ մէզ-քիւր ըիսալէնին երիզէր պին Նիւսիւ-սի ֆիրուսթ օլունմաղլէ, պու հալ-հագըգաթէն Նաբօլէօնուն մուհիլի էնտիշէսի օլմուշ տուր - ֆիլվագը մէզ-քիւր ըիսալէնին ֆըզըաթը աթիւնէսի հիւքիւմէթ իմբէրաթօրիւնէնին նէ տէ-րէճէ ալէյհինտէ պուլունտուղունա պիր տէլիլ տիր:

(Պիր ըիլալէթէ կէօրէ, պու հաֆ-թա թիւլիւրի սէրալընըն գաբուսուն-տան բէք չօգ մէճուսիլարըն կիրիւպ չըգաշըք իշիտիլմիշ տիր, պէն պուլ-լարըն պիր գաշ նէֆէրինի թանըրմ, հէր կիւն կիրիւպ չըգալար, հաթթա պաղըլարընըն գօլթուղունտա պէօյիւ-ճէք ճըզտանլար վար տըր:)

Իյթէ մէզքիւր Լանթէն ըիսալէսի-նին միւնտէրիճաթը պու եօլտա օլտու-ղու հալտէ, իւշ այ գատար պու սու-րէթլէ ալլաւ իթտիլտէն սօնրա, միւ-սախիլէյ րօշֆօր ճէզա վէրիլմէնէ թէ-

չէպպիւս իտիլմիշ իսէ տէ, քէնտիսի քէյֆիլէթի խապէր ալմաղլա Պէթի-գաեա ֆիրար իթմիշ վէ օրաեան երինէ ըիսալէսինի նէշը իտէրէք կիլիւիճէ Գը-րանսաեա իտիլալ իլլէմիշ տիր:

Իրթէսի սէնէ իսէ Բարիս էհալիսի միւսախիլէյհի մէպուս ինթիլապ իթ-միշ օլտուղլարընտան, Գրանսաեա ալ-տէթ իթմէսինէ հիւքիւմէթ իմբէրա-թօրիւնէ մուսաաեա իթմէքէ մէճպուր օլմուշ, վէ րօշֆօր տախի զագէթանըն նէշընտէն վագ կէշէրէք, հիւքիւմէթի միւշարիլէյհայը մէճիլսի գալանինտէ շէտիտէն իսմիլին գըրմաեա մուսաաեա-րէթ իթմէքէ, պու խուսուս պիլ ճիւմ-լէ մուսախիլէթ թարաֆաթարընա ճէսալէթ վիրմիշ, վէ էհալիլէ տախի սիրաեթի իթմիշ օլմաղլէ, Նաբօլէօն ալթըգ էհալիլի օեալանտըրամաեա-ղընը տէրք իտէրէք, սէրպէսթիլէթ գալտէսինէ մուվաֆըգ պիր թարգա-տա հիւքիւմէթ իթմիլապ իտէճէլինի իս-պալթ, վէ էհալիլէ օլան սըզլըթըլարը տէֆ իթմէք իլլին, 1870 սէնչէսինին իպ-թիտասընտա մուսախիլէթ թարաֆ-տարալարընտան էմիլ Օլիլիէնի ըէյիսի վիւքէլա թայեիլ իթմիշ, վէ մուսա-լէյհին մարիֆէթիլլէ թէշըլի իտէն հէյեթի վիւքէլա պիր թագըմ իսա-հաթ վատ իտէրէք, ֆիլվագը չարթ-նամէնին պաղը մէրթէպէ թատիլինէ գըեամ իլլէմիշ, վէ պու թատիլալթըն էհալիլէ թատիլի գըմընտա, պէյն էլ նա սուրա քէշիտէ իթտիլէրէք, ումուսուն գօլարաընա միւրաճաթ իթմիշ տիր:

Պու սըրաա, էքսէրիլէթ հէր նա-սըլ իսէ, երինէ հիւքիւմէթի իմբէրա-թօրիւնէնէ մուվաֆըգ պուլունմուշ ի-սէ տէ, մէճիլսի գալանինտէ մուսա-լիլէթ ֆըրգաա սիւքիւթու ինթի-եար իթմէքիւպ, պիւլաքս թէճալուգա-թընը ալթըրմըշ վէ հէր նէ գատար մաթպուս ճագգընտա քի գանուն-լարըն թատիլի, վէ մէճիլսի զատէ-կեան ագաա մաաշաթընըն էքսիլտի-մէսի կիպի պաղը իսալաթ իճրա գը-լընմըշ իսէ տէ, մէզքիւր ֆըրգաա զա-գէթալարտան ալընա տամիլա ըէսմի-նին լաղլ օլունմաաընը տախի իսթմէ-նէ պաշլամըշ տըր: Պու պապտէ մէճ-լիսի գալանինտէ վուգու պուլան միւ-պահասաթտա մուսախիլէյհի իթմիլ Օլիլիէնի քէմալի շիտէթլէ մէզքիւր ըէսմիլն լաղլ օլունմաաընա ըաղի օլունմաաընա զա-թթիլէն պիլտիլմէքէ, պու պապ-տէ օլան իֆաաաթը քիմիլին ըիլա վէ մուվաֆաթաթընը ճէլալ իթտի իսէ տէ, քիմիլին տախի հիտտէթիլին ճէլալ իթմիշ օլմաղլէ, ֆըրգաա միւսախիլէ-ֆէ պէյինտէ մուսաաեա զըեամ օլունմուշ, վէ պու սըրաա եանի շէ-րի թէմուգաա իսալանա ըէյիլի վիւ-քէլաա մարէշալ Բրիլին ըրէնա չօհէ-յօլէրնէ իսալանա գըրալիլէթինի թէ-լիլ իթմիշ օլտուղու խապէրի ելտը-րմ կիպի Գրանսաեա կէլմէքէ, հէր թարաֆաա թէլալը մուհիլ կէօրիւ-միւշ վէ թէմուգուս ալթընէ կիւնի-լէյիլիլ իլէ խարիճիլէն նաղըրը Տիւք տը կըրամն մէճիլսի գալանինտէ սուլուն պօղուլմաեա ճագընտա գաթի-էն թէէմինաթ վիրտիլէրի սըրաա, տիլէր թարաֆաա իլլին հարպտէն պաշա պիր շէյիլէ գարար գըլմաաը-նա զալթէթ վէ իհթիլաւ օլունմուշ տուր:

Պիլվագը օ ըրրաա հէր թարաֆ-տան կէրէք պէրրիլէ վէ կէրէք պահ-րիլէ թէտարիլէթա գըեամ իտիլ-լէնէ պաշլանմըշ իսէ տէ, օն իքինճի կիւնիլ բըննի միւշարիլէյհին իսալա-եա գըրալիլէթինտէն սուրէթի ըէս-միլէտէ վագ կէշտիլի խապէրի վաաըլ օլմաղլէ, հարպ մուսաթաարաալն տէֆ օլտուղու խաթըրլարա կէլմիշ իսէ տէ, հիւքիւմէթի իմբէրաթօրիլէնէ պուլանա գաանաթ իթմէքէրէք, իլէրիսի իլին Բրուսիա տէվլէթինտէն պաղը թէէ-մինաթ թայէպինէ գըեամ իլլէմիշ տիր:

Պիլվագը օ ըրրաա հէր թարաֆ-տան կէրէք պէրրիլէ վէ կէրէք պահ-րիլէ թէտարիլէթա գըեամ իտիլ-

մէնէ պաշլանմըշ իսէ տէ, օն իքինճի կիւնիլ բըննի միւշարիլէյհին իսալա-եա գըրալիլէթինտէն սուրէթի ըէս-միլէտէ վագ կէշտիլի խապէրի վաաըլ օլմաղլէ, հարպ մուսաթաարաալն տէֆ օլտուղու խաթըրլարա կէլմիշ իսէ տէ, հիւքիւմէթի իմբէրաթօրիլէնէ պուլանա գաանաթ իթմէքէրէք, իլէրիսի իլին Բրուսիա տէվլէթինտէն պաղը թէէ-մինաթ թայէպինէ գըեամ իլլէմիշ տիր:

Պու պապտէ հիւքիւմէթի միւշա-րիլէյհանըն իքի ճիլէթլէ գապահա-թը վար տըր: Նիւնքի ըրէնա չօհէ-յօլէրնէ իսալանա գըրալիլէթինի գա-պուլ վէ եա ըէտտէ սէրպէսթ օլտու-ղու հալտէ, պիր մուհարէպէնէ սէ-պէպիլէթ վիրմէքէ իլլին ըէտտ թա-րաֆընը իլլիլալ միթմէսի Գրանսա-ճա մանէն պիր պէօյիւք մուգաֆֆէրի-նէթ իտիլէք օլտուղունտան, հիւքիւ-մէթի իմբէրաթօրիլէնէն պուլանա գա-նաաթ իթմէսի մուվաֆըգը ագլ ու թէտպիր իտի: Թիլէր թարաֆաա հագլիլանըն Նիհանէթիլնտէ, եանի տա-հա չօհէյօլէրնէ մէսէլէսինին վիւքու-տու եօգ իլլէն, Գրանսաաըն թէտարի-լէթաթը հարպիլէնէ գըեամ իթմէքէ պաշլամըշ օլտուղու մուսախիլէնէն նէշը օլունմաա պաղը էվրաթը ըէսմիլէնտէն ալլալըմըշ տըր:

Հէլէ էլէնվալ շուրաալ ալիլքեար տըր քի, միլթէվէֆա Նաբօլէօն Ալմանեա-եք զաֆիլ պուլմագ իւմիտիլլէ, հէման իլանը հարպ իտէրէք, իթալեա մու-հարէպէսինտէ օլտուղու կիպի, պիր իքի ֆիլթուհաթտան սօնրա երինէ Բա-րիսէ ալտէթ իթմէքի գուրմուշ իտի: հալ պու քի Բրուսիա տէվլէթի Սա-տօլա գապիլաաընտան պէրու Գրանսա իլէ պիր մուհարէպէնէ հագըր պու-լունմագաա օլուպ, սնճագ Գրանսագ-լար կիպի թէտարիլ իթտիլէրի ա-սաքիլին մըգաաընը զագէթալարտա միւպալաղալը թարիլ իթմէքէրէք, պէլքի Ալմանեանըն հագըր պուլուն-մաաղընա խալը ինանտըրմագլա վագըթ կէշիլմէքէ իտի: իլթէ պու-նուն իլլին Ալմանեա գուվվէթի աաքէրի-նէսինին նէ հալտէ պուլունտուղունու սուրէթի հագըգաաա պիլմէքէն հիւ-քիւմէթի իմբէրաթօրիլէնէ, Գրանսաեք 1872 սէնչէսի մուհարէպէսի կիպի պիր պէօյիւք պէլաեա տիւշար իթմիշ օլ-մաղլէ, Նաբօլէօնուն, մաշքէմիլ թա-րիլտէ պիր պէյիլէք մէսուլիլէթ ալթընտա գալաճաղը իտտաա օլունսա սէլա տըր:

Աղաթօսուն իքինճի կիւնիլ ըէն հուտուտունտա թէճալուգաթը աաքէ-րիլէնէ պէտ վէ միւպաշէրէթ օլունա-րագ պիր թագըմ պօղկուլուգլարա ուղարաթտան սօնրա, իլունն իքին-ճի կիւնիլ, եանի մուհարէպէն ն պաշ-լաաղը կիւնտէն պիր այ սօնրա, մա-րէշալ Մագ Մահունն թալթը գօման-տասընտա պուլունտան օրտու, Սէտան գալաաաընտա թէսլիմ օլմուշ, վէ իմբէ-րաթօր Նաբօլէօն տախի գըլընըն իք-րուսիա գըրալընա թէսլիմ իթմիշ օլմա-սըլլա, Բարիսաէ ճիւմհուրիլէթ իլան օլունտագ իմբէրաթօրիլա իլէ մախ-տուսի ինկիլթէրաեա ֆիրար իթմիշ, վէ պիլ ճիւմէ Պանաթարթ խանէտանը էթթէ պէրի թար ու մար օլմուշ տուր: Նիհանէթ միւշարիլէյհ Նաբօլէն հար-պըն տէվալ իթտիլի միւտտէթճէ վիլ-հէլմահօհա նամալէրայտա ալը վէ թէվ գըֆ օլունուպ, մուսախիլէնէն սուլհ ի-լան օլունտուգաա, ինկիլթէրաեա կի-տէրէք Չըզըլըրթ Նամ սէրաթտա ի-գաթէթէ գարար վիրմիշ, վէ խալիլ

միւտտէթտէն պէրու միւպլէլա օլտու-ղու սիտիլ գօրու իլլէթի կէշէնլէրտէ քէսպի շիտտէթ իտէրէք, իշ պու սէնէ իպլթիտասընտա ալլէլիլաթը ճէրահիլէ իճրասընա գաթլանմըշ իսէ տէ, աճը-սընա թէհալմիլ իտէմէյիլա, ալաֆը-րանկա յուլալարըն ինճիլ բէնճէնպիհ կիւնիլ 63 եալընաա օլտուղու հալտէ վէֆաթ իթմիշ տիր:

## ՁԻՆԻՈՐԻ ՄԸ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

Հօրթ հըմալէրէնտի մէկ թագաու-րը, որուն անունն էր Էնլէֆ, արւմըտ-եան Սաքսոնացու իթհէլլաթէն թա-գաուրին ձեռօք իր թագաւորութե-նէն զրկուած ըլլալով, բազմաթիւ բա-նակ մը ժողովեց, և յառաջ խաղաց յալիշտալին վրայ յարձակելու հա-մար: Երկու բանակները դէմ առ դէմ եկան և պատերազմի պատրաստուե-ցան, և Էնլէֆ իր թշնամայն զօրու-թիւնը և կարգադրութիւնները հաս-կընալ ուզելով ծպտեցաւ և տաւա-հարի մը կերպարանք մտաւ, և էլթ-հէլլաթէնի բանակատեղին զննեց, և վրանէ վրան իր տաւիղը նուագելով, վերջապէս արքունական վրանը տար-ուեցաւ:

Թագաւորը անոր երաժշտութիւնէն այնչափ անործեցաւ որ իր բաժանման ատեն իրեն գեղեցիկ վարձատրութիւն մը ըրաւ: Էնլէֆ իր թշնամայն իրեն տուած ստակը պահել արժանի չը հա-մարելով, թաղեց գանի հողին մէջ, բանակատեղիէն մեկնելէն առաջ, Այս բանը, զինքը զիտող զինուորի մը կա-կածը գրգռեց, և Էնլէֆ որչափ որ ալ ծպտած էր, անոր մտեցած ատեն զինուորը ճանչցաւ զանի:

Էնլէֆ մեկնելուն պէս զինուորը էթ-հէլլաթէնի ներկայացաւ, և ըսաւ, Տէ՛ր արքայ, այն տաւիղ զարնողը որնոր ձեղի այնչափ հաճոյք տուած է, և զորնոր դուք լիովին վարձատրեցիք ուրիշ մը չէ հապա նոյն իսկ ձեր մա-հացու թշնամին Էնլէֆը:

—Մատնիչ, պատասխանեց թա-գաւորը, ինչո՞ւ չարի ատիկայ ինձ եր-բոր ան իմ իշխանութեան տակ էր:

—Անոր համար որ, պատասխանեց զինուորը, ես մատնիչ մը չեմ, ես ա-նոր բանակին մէջ ծառայած եմ և եր-գում ըրած եմ որ երբեք չը մատնեմ զինքը, եթէ ես այդ բանը ընէի, նոյն-պէս ձեզի ալ մատնելու կարող պիտի ըլլայի, բայց կը իսրատեմ զձեզ որ, պատերազմ տալերնէք առաջ ձեր կար-գադրութիւնը փոխէք:

Էթհէլլաթէն զինուորին խառնի հե-հեւեցաւ, և իր զօրաց կայարանը բա-նակատեղոյն մէկ ուրիշ կողմը փո-խադրեց, և այս միջոցաւ իր կեանքը փրկուեցաւ: Վասն զի միւսնոյն գիշեր Էնլէֆի զօրքէն խուսք մը բանակա-տեղին մտաւ և սպաննեց բոլոր անոնք որ Էթհէլլաթէնի թողուցած տաղաւա-րին մէջ կը գտնուէին: Այս յարձա-կումը ընդհանուր պատերազմ մը յա-ռաջ բերաւ, որ Էնլէֆի և իրեն հե-տեւողներուն կատարեալ յաղթուելու վը վերջացաւ:

Ալապիտուհի Սագապեան վրժնի:

Ալապեան Գալուրեան: